

VUISTREGELS GEBRUIK VAN VIDEO EN GELUID

Deze vuistregels geven uitleg over het gebruik van video en audio in het onderwijs. Wanneer mag je wel of niet een videobeeld of geluidsfragment gebruiken? En aan welke regels moet je voldoen om niet in conflict te komen met het auteursrecht van de oorspronkelijke maker? Wij vertellen je waar je op moet letten.

GEBRUIK VAN VIDEO EN AUDIO TIJDENS DE LES

Voor onderwijsdoeleinden is het toegestaan om tijdens de les, zowel bij een fysiek college (binnen de muren van de onderwijsinstelling) als een digitaal college (bijvoorbeeld via Zoom of Teams), gebruik te maken van videobeelden of geluidsfragmenten. Hiervoor heb je geen verdere toestemming nodig, mits het een onderwijsdoel heeft. Er mag dan geen sprake zijn van een winst oogmerk. Dit geldt voor films, video- en televisieprogramma's, muziek- en geluidsopnamen en voor stilstaand beeld zoals foto's en kunstwerken. De openbaarmaking moet deel uitmaken van het onderwijsprogramma en binnen de onderwijsinstelling zelf plaatsvinden. Dit mag zowel fysiek als digitaal. Een film of muziekstuk op een digitale leeromgeving zetten zodat studenten het thuis kunnen zien of beluisteren, mag dus niet.

De Vereniging Hogescholen heeft met [Videma](#) een regeling getroffen waarin effectief het vertonen van alle video en televisieprogramma's binnen de hogeschool geregeld is. Voor universiteiten geldt deze regeling niet. Voor meer informatie zie de [Vuistregels gebruik foto's en afbeeldingen](#).

Wil je binnen de onderwijsinstelling gebruikmaken van video of audio zonder een specifiek onderwijsdoel? Dan moet je toestemming vragen bij de rechthebbenden en moet je vaak een vergoeding betalen. Maak je zelf een videobeeld of audiofragment en gebruik je materiaal van derden? Maak dan gebruik van het citaatrecht.

LICENTIES EN LICENTIEVOORWAARDEN

Licenties van onderwijsinstellingen (specifieke licenties)

Onderwijsinstellingen kunnen licenties afsluiten voor het gebruik van specifiek auteursrechtelijk beschermd (onderwijs)materiaal, zoals een licentie voor bepaalde databanken als [Beeld en Geluid op School](#) (Voorheen Academia en Teleblik), [Videoarts](#) en [JoVe](#).

Wanneer je bijvoorbeeld video's wilt gebruiken, maak dan zoveel mogelijk gebruik van het (onderwijs)materiaal waarvoor de instelling een licentie heeft afgesloten. Dan is het gebruik van dit materiaal namelijk toegestaan. In de voorwaarden van deze licentie staat beschreven wat er wel of niet overgenomen mag worden op de (digitale) leeromgeving. Wil je weten wat voor jou de mogelijkheden zijn? Informeer dan bij het [Auteursrechten Informatiepunt \(AIP\)](#) van jouw instelling.

Algemene licenties

Daarnaast kan het auteursrechtelijk beschermde materiaal verspreid zijn onder een algemene licentie. In dit geval bepaalt de licentie onder welke voorwaarden je het materiaal mag

gebruiken. Een veelgebruikte algemene licentie is de [Creative Commons licentie](#). Er zijn verschillende zoekmachines waarin je kan filteren op de Creative Commons-licentie. In de zoekmachine [CC Search](#) vind je gemakkelijk fragmenten die onder deze licentie vallen. Voor meer informatie over de verschillende soorten gebruiksvoorwaarden, lees ook de [Vuistregels voor het vinden van gebruiksvoorwaarden](#).

AANDACHTSPUNTEN

Waarop moet je letten bij het gebruik van audio/video:

- Heeft je onderwijsinstelling gebruikslicenties afgesloten voor databanken met video/audio? Dan is het gebruik van deze werken toegestaan binnen het onderwijs.
- Is het materiaal verspreid onder een algemene licentie? In dat geval bepaalt de licentie onder welke voorwaarden je het materiaal mag gebruiken.
- Maak je zelf een videobeeld of audiofragment en gebruik je materiaal van derden? Maak dan gebruik van het citaatrecht.
- Een complete video mag je vertonen, mits het afspelen:
  - een educatief doel dient en deel uitmaakt van het onderwijsprogramma;
  - fysiek plaatsvindt binnen de onderwijsinstelling of plaatsvindt via een digitaal college. Een opgenomen college valt hier niet onder.

Tv-fragmenten met een educatief doel mogen live worden afgespeeld binnen de onderwijsinstelling. Het is niet toegestaan om een kopie (verveelvoudiging) te maken.

Wil je een kopie op een elektronische leeromgeving (ELO) zetten, zodat studenten het thuis kunnen afspelen? Dan zijn hier toestemming en afspraken (licenties) voor nodig met de rechthebbende(n). Deze afspraken moet je schriftelijk vastleggen.

LINKEN NAAR VIDEO EN AUDIO

Indien je wilt linken naar video- of audiomateriaal (buiten de les), dan is dat toegestaan. Je hoeft hiervoor geen toestemming aan de auteursrechthebbende(n) te vragen en je hoeft hiervoor ook geen vergoeding te betalen. Voorwaarde hiervoor is wel dat het auteursrechtelijk beschermd materiaal rechtmatig openbaar gemaakt is.

Het komt vaak voor dat een videobeeld of geluidsfragment wordt gestreamd, in plaats van dat het eerst gedownload en vervolgens vertoond wordt. Dit is afhankelijk van wat de geldende licentie toestaat. Een voorbeeld hiervan is YouTube: filmpjes van dit kanaal mag je legaal vertonen, zowel via een link als embedded. Een ander voorbeeld is [Uitzending Gemist](#): naar video's van deze site mag je vrij linken.

WAAR MOET JE OP LETTEN BIJ HET SAMENSTELLEN VAN AUDIO/VIDEO?

Gebruik je auteursrechtelijk beschermd materiaal, maak dan gebruik van het citaatrecht. Wanneer je citeert uit auteursrechtelijk beschermd materiaal, hoef je hiervoor geen toestemming aan de auteursrechthebbende(n) te vragen en hoef je geen vergoeding te betalen aan de auteursrechthebbende(n). Voorwaarde is wel dat je aan de bepaalde vereisten voldoet. Het citaat moet:

- (i) een doel dienen; het citaat moet gebruikt worden ter aankondiging, ter beoordeling, in een wetenschappelijke verhandeling of voor een vergelijkbaar doel;
- (ii) proportioneel zijn; je mag niet meer citeren dan nodig;

- (iii) de bron en de naam van de maker moeten vermeld worden;
- (iv) afkomstig zijn uit een reeds gepubliceerde bron.

Maak daarnaast duidelijk dat het een citaat is door er bijvoorbeeld 'beeldcitaat' bij te schrijven of zet er een kader omheen, zoals je bij tekst citeren gebruikmaakt van aanhalingstekens.

BRONVERMELDING

Een correcte bronvermelding is altijd verplicht wanneer je het werk van een ander gebruikt. Wil je weten hoe je dit op de juiste wijze doet? Bekijk dan de [APA-richtlijnen uitgelegd](#).

VRAGEN? NEEM CONTACT OP MET HET AUTEURSRECHTEN INFORMATIEPUNT (AIP)

Heb je naar aanleiding van deze vuistregels nog vragen? Neem dan contact op met een van de medewerkers van het [Auteursrechten informatiepunt \(AIP\)](#) van je instelling.

[Laatst gewijzigd: juli 2021]

SURF

auteursrechten@surfmarket.nl

www.auteursrechten.nl 2019

Aan dit document kunnen geen rechten worden ontleend.

beschikbaar onder de licentie Creative Commons

Naamsvermelding 3.0 Nederland.

www.creativecommons.org/licenses/by/3.0/nl